

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Sextus de honoratione patris sp[irit]ual[is].

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

mēbris nō membra oīa corpi. Sol ra-
dio. nō radius soli. Fons riuo non ri-
uus fonti. **D**ubitat sc̄do. vtrū aliq̄s
p̄cepto patris possit cōpellī ad matri-
moniu p̄trahēdū. **R̄n̄. Tho. iij. sc̄pt.**
dis. xix. ar. vlti. Cūz in matrimonio sit
q̄dam seruit̄ p̄petua. pater nō p̄t co-
gere filiū ad m̄rimoniū p̄ p̄ceptū. cūz
sit libere cōditionis. s̄ p̄t cū inducere
ex rōnabili cā. z tūc sicut se h̄z filius
ad cām illā. ita se h̄z filius ad p̄ceptū
patris. v̄ si rō illa cogat de necessitate
vel de honestate. z p̄ceptū similit̄ co-
gat. alias nō. **hec Tho. Dubitat ter-
tio. vtrū inuitis parētib̄ filius possit
intrare religionē. R̄n̄. Tho. q̄d̄. ix. q.
v. ar. j. Distinguen̄dū ē. q̄z aut iste q̄
habet p̄positū intrādī religionē videt
se in seculo non posse v̄uere sine pctō
mortalī vel nō defacili. Si t̄nter sibi
de p̄culo pcti mortalī. cūz magis te-
neat saluti anime sue. p̄uidere q̄ cor-
porali necessitati parētū. nō tenet i se-
culo remanere. Si autē videt se posse i
seculo p̄uersari absq̄ pctō. Adhuc di-
stinguendū ē. q̄z aut sine ei⁹ obsequio
parētis nullo modo v̄uere p̄t. z sic
tenet eis seruire. z alia opa p̄fectionis
p̄mittere. z peccaret eos dimittens
Si v̄o sine eius obsequio p̄t p̄ntes
aliq̄liter v̄uere. nō aut honorifice. nō
p̄pter hoc tenet opa p̄fectionis dimit-
tere. secus autē est in illo q̄ iā religionē
intrauit. quia cū iam sit mortu⁹ mun-
do p̄pter p̄fessionē. solut⁹ est a lege q̄
in mūdānis obsequiis p̄ntibus tene-
bat. s̄m doctrinā **Ap̄li Ro. vij.** In il-
lis autē sp̄ualibus. puta oīōnib̄ z hu-
lusmodi. eis tenet seruire. Et hoc q̄d̄ di-
ctum est de introitu religionis. p̄t di-
ci etiā de obseruantia virginitatis z d̄
alijs operibus p̄fectionis. **hec Tho.**
Dubitat q̄rto. vtrū ille cui⁹ pat̄ nō
p̄t sustentari a filio nisi cōtrahēdo ac-
cipiat dotē vnde patres nutrire possit**

teneat p̄trahere v̄l pat̄r sustēret. **R̄n̄.**
**Tho. eodē ar. Casus p̄posit⁹ nō videt
de facili possibilis. Vir em̄ cōtingere
p̄t. q̄n̄ quis parētis insistentare possit
absq̄ matrimonij cōtractu. saltē ma-
nibus opando z medicādo. Si tū hoc
cōtingeret esset idē iudiciū de virgini-
tate seruāda in isto articulo z de alijs
p̄fectionis opibus. sic est de introitu
religionis. v̄ p̄ns dictū est. **hec Tho.****

Capitulum. vij.

De honore secūdo patri videli-
cet sp̄uali exhibendo videnda
sunt tria. Primo videtur q̄
stricte mandatu⁹ sit pl̄atis sp̄ualibus
obedire. Secūdo in q̄bus sint z quali-
ter honorādī. Tertio quot modis cir-
ca eos h̄ p̄ceptū non seruet. **Pr̄m̄o**
ad p̄m̄ū notandū q̄ pater sp̄ualis ē
quicunq̄ pl̄atus regens in sp̄ualibus
aliquē. quē doctrina euangelica gene-
rauit. vel habet nutrire. p̄sertim si eu-
chauristie sacramentū vel alia sibi mi-
nistrat sp̄ualia. v̄ sunt papa. ēps. ple-
banus. z vicē eorū gerētis. cōfessores
p̄dicatores. abbat̄. p̄uor̄. **Unde**
ap̄tus. j. Cor. iij. Ego p̄ euangeliū ge-
nui vos. **De his intelligit illud māda-
tum ap̄li. Obedite h̄p̄ositis vestris et
subiacere eis. ipsi em̄ p̄uigilant quasi
rōnem p̄ animab̄ v̄ris reddunt v̄l
cum gaudio hoc faciāt nō gementes.**
De his x̄ps ait Luc. x. Qui vos sper-
nit me spernit. **Et v̄t nō solū bonis sed
etia⁹ malis obedire debeamus. docet
Matth. xxij. x̄ps. vbi sic dicit. Iesus
locut⁹ ē ad turbas ad discipulos su-
os dicēs. Sup̄ cathedram Moysi se-
derunt scribe z pharisei. Dis q̄ q̄cūq̄
dixerint vobis seruate z facite. s̄m v̄o
opa eorū nolite facere. dicunt em̄ z nō
faciūt. Et ad id deservit ap̄te exēpluz
in vitā patrū. vbi d̄. q̄ ad quēdā soli-
tariū venit quidā p̄byter cuiusdā ba-
silice v̄l cōsecraret et oblationē ad cō-**

Preceptum IIII Cap. VI

manicandū. quidā autē venit accusas sacerdotē apd solitariū. venit ḡ psbyter qdā vice volēs psecrare oblationez id est. celebrare missam. ḡ solitariū pulsanti nō aperuit. z sic sacerdos dīscēsit. **E**t vox ad solitariū. Ecce tulerūt si bi hoies iudiciū meū. z fact' ē velut in excessu mēris solitari'. videbatq; qñ puteū aureū situlā aureā z funē aureū. aquāq; valde bonā. haurire aures vidit quendā leprosus z refūdētē i vas. **V**idit ḡ hēc solitari' z cupiebat bibere. ḡ noluit ppter leprosum qd hausit. **E**t vox. Cur nō bibis: nā iste solū hausit. nihil inq̄navit. **E**xp̄gefact' solitari' us mysteriū intellexit. z mittēs p sacerdotē sic p̄us erat solit'. ab eo oblatōz sumpsit. **S**z ḡrif. in q̄bus laici teneant suis p̄latis ecclesiasticis obedire: **R**ñ. **V**lric' li. vj. tit. liij. c. xv. Laici nō tenent p̄latis ecclesiasticis obedire nisi in his ad quoz observatiōe se in baptisimo obligaverūt. scz vt teneat verā fidē cū opibus. z abrenūciem sathane z oībus pompis z opib' ei'. z p̄ p̄is q̄ntz ad omē p̄cām vitandū z spūale bonuz subsequendū. **I**n alijs autē actib' non subdunt eis nisi q̄ntz ad ista p̄tinere seu reduci p̄sūt. **Q**uo ad scdū p̄ncipale notādū qd honor debet' p̄latis ecclesiasticis p̄ multa ē exhibēd'. **P**riō vt bonū eis corde optemus. z nōnunq; p̄ eis orem'. ne ppter p̄cā subditorū plato ḡaverbi dei subtrahat. qz dicit **Greg.** sup **Exech.** omel. xij. Aliquan do autē ppter malos auditores bonis tollit fmo doctorib'. **A**lqñ vō ppter bonos auditores dat fmo doctorib' etiā malis. **B**enivole valde se habuit **Dauid** erga inimicū lealē **Saulē** prius vincrū regē. z s̄a a deo abiectū. nō obstāte qd i regez tāvncrus eēt **Dauid**. qz eēt **Saul** vncrus dñi fuit. mansuetissimē se ad eū habuit **Dauid**. vt p̄. j. **Regum**. ca. mltis. **Q**uāto plus ad sacer-

dotēs ecclīe septēplīcter deo cōsecratos nos benivole hēre debemus. **I**tes aliqñ ppter p̄cā ppli deus p̄mittit regnare hypocrītas. **J**ob. xxiiij. qz erit sicut ppls sic sacerdos. z sicut servus. sic dñs eius **Esa.** xxiiij. ḡ ad h' malū entrādū optādū s̄bditū ē. nedū pastor p̄ abrupta gradit grex in sc̄ipitium labat. vt **Grego.** dicit. **S**cdō subditi **D** studere dñt vt bona de p̄latis dicāt. z eos honorēt. vel de eoz malis taceāt. nisi vbi locū habz fraterna correctio. z mō licito sperat emenda. **R**ñ. qz illud ad quēlibz fieri vōz. ḡ plus circa p̄latū. **N**ā de oīverbo ocioso reddituri sum' rōnem. vt veritas ait. **Q**nto plus de malo z plato detrahēdo. al's nihil sequitur nisi infectio ppli z p̄cām p̄p̄tū. **T**er. **C**lio tenent subditi eis ad reverentiam gestū ppter excellētiā status eoz z dignitatis. **E**t tales fm magis z minus **D**ñi ap̄s. j. **Timoth.** v. **Q**ui bñ p̄sunt presbyteri duplici honore digni habeant. maxie qd laborāt in verbo z doctrina. **Q**uarto donis z obutiōib' honorādī sunt p̄lati ecclesiastici. puta decimis z oblatōib' cōibus ac alijs eoz v̄sibus. qz tanta sunt eoz stipēdia ad sustentationē vite eoz ordinata. **E**t illud p̄bat ap̄s. j. **Cor.** ix. post p̄fata verba imediate subdēs. **S**criptū ē. **N**on infrenabis os bouis triturāt. **D**ign' est em oparius mercede sua. **V**nde z **Matth.** x. idē dicit. **D**ign' est oparius cibo suo. **H**oc em dixit. qñ misit discipulos ad p̄existēdū pplis v̄bor fmo nō. **R**ñ ē qz in infinitū sunt meliora spūalia t̄p̄alib'. j. **Cor.** ix. **S**i nos vob spūalia seminavim'. nō magnū est si nos carnalia v̄sa metam'. **Q**uito dñt honorari in mandatis qd p̄cipiūt vt in vitandis excōicatis. servādis festivitātibus. z h̄mōi. **Q**uo ad terriū p̄ncipale notādū. qd tot modis z plurimis pōt de honorari p̄latis ecclesiasticis

quod modo honorari. Primum in idem hunc
latum ad personam. Secundo quod eis detrahunt
leniter et multipliciter infamando vel maledi-
cunt. Et illud apostolus Act. xxij. Principem populi
tuum si maledices. Tertio quod eos gestibus
dehonestat sine rationabili causa. ut cum eis
ludetes illicite luxuriantes sicut Cham
vereda mox paternorum et defectuosorum
detegentes. Et illud Ezechiel. xxij. Dicitur si de-
trahes principem populi tui non maledices
Quarto quod eis debita in decimis oblati-
onibus et alijs subtrahunt iuribus eorum. Et
illud Malach. iij. dicit dominus. Inferte omnem
decimam in horreum meum ut sit cibus in do-
mo mea. Et Ecclesiasticus. xliij. Fili si habes
bonum fac tecum. et deo dignas oblationes of-
fer. Quinto quod precepta platonum premittunt
in his in quibus obedire tenentur. ut in ex-
coicationibus servandis precipue sancte matris
ecclesie. Et quod in diebus dominicis premittunt at-
tendere missas et alijs festiuitatibus et iterum
se diuisim secundum ecclesie ordinationes et precepta et
leuitia ab eis rite iussa transgrediuntur.

Capitulum. vij.

De tertio parte videlicet plato seculari
honorando tria ponentur. Primum quod
necesse rationabiliter sint honorandi.
Secundo in quibus sint honorandi. Tertio quod
mors eorum honorabiliter fiat et hoc preceptum.
Quod ad primum non dicitur. quod preses secularium
personarum sunt omnes videlicet qui gubernare habent
aliquam vel aliquam de secularibus in foro eo-
rum. Sic igitur per familias est per uxoris
filiorum famulorum domum inhabitantium. Sic
principes vel signiferi vel capitanei preses est
subditorum sibi. sic magister suorum scholarium
et rex suorum in regno. et presilius cum magistro
universitatis omnium civitatum. Subditos autem obedire quod
necesse sit suis placet et preceptis placet. Primum
docet imo imperat scriptura. Secundo scriptura
exempla. Tertio philosophorum documenta. Quar-
to irrationalium facta. Et quinto non sentien-
tium regimina. **Q**uod ad primum christus
ait. Reddite quod sunt cesari cesari Mat. .
xxij. Hinc Petrus. j. De. ij. dicit. Sub-

secuti estote omni humane creature propter deum
sive regi quasi scelerati. sive ducibus quasi
ab eo missis ad vindictam malorum. lau-
dem vero bonorum. Paulus etiam Ro. xliij.
dicit. Qui potestati resistit dei ordinationi
resistit. Docet secundo illud scriptura exempla
Quia christus tributum pro se Petro ex piscis
ministerio tribuit Mat. xvij. Nec pla-
latum placitum vel iudicem christus negavit. cum
ait. Non haberes in me potestatem ullam nisi
tibi datum fuisset desuper Job. xix. Pau-
lus ad cesarem appellavit iudices ino-
cavit infideles. ut per Act. xxv. Mauri-
cium socijs suis idolatrum Diocletiano
et Maximiano imperatoribus militare non
renuit ubi deo vero non presertim ipavit. Ex
quibus patet quod tam malus quam bonus placet obedien-
dum est. ut per precepta precedentia. et per David qui ve-
nerat est saul non dicitur depositus publice
pro deum vel populum. Ps. j. De. ij. Serus
subditus estote in timore dominus et non in ho-
minum modestis sicut etiam discipulus. Per ter-
tio per publica documenta. nam Aresto. eco-
nomicorum librum per regimine domus et li-
bros pollicitorum per regimine civitatum et
regnum elegatissime descripsit. Sic
plura exempla possunt Valerius et ceteri.

Docet deinde quarto tam bestialium hominum
quam irrationalium vita. Videmus enim per dones
vni obedire. sicut latrones. quod sine obe-
dientia nulla pax preverat. Sic gallus
gallinas regit. grus grues. rex apum
apes. et caput membra in corpore. et talia ex
acte suis placet obedunt. Quinto idem patet
etiam in non sentientibus. in toto etiam universo
deus ordinauit ignobiliora debere obedi-
re nobilioribus. sic angelus preest homini. anima
corpore. celestia terrens. et humidis luna.
et omni terre cum suis vegetabilibus preest sol. **Q**uod
ad secundum principale notandum quod
subditus secularis dicit in quibus honorare suos
platos. Primum bona eis optando. et deum
pro eis orando. Ps. j. Timoribus. ij. Obse-
cro fieri orationes primo per regibus et his qui
in sublimitate sunt. Et Hieruch. j. Pra-